

**КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН БИЛИМ БЕРҮҮ ЖАНА
ИЛИМ МИНИСТРЛИГИ
Б.ОСМОНОВ АТЫНДАГЫ ЖАЛАЛ-АБАД МАМЛЕКЕТТИК
УНИВЕРСИТЕТИ**

Макулдашылды
Б.Осмонов атындагы ЖАМУнун
документтер кенешинин
Протокол № 5

31 " 01 2025

Бекитет
Б.Осмонов атындагы ЖАМУнун
ректору т.и.д., профессор
К.Ж.Усенов

“ 31 ” 01 2025

**Б.Осмонов атындагы Жалал-Абад мамлекеттик
университетинин аспирантурасы жөнүндө
ЖОБО**

Жалал-Абад, 2024-жыл

Б.Осмонов атындагы Жалал-Абад мамлекеттик университетинин аспирантурасы жөнүндө жобо

1. Жалпы жоболор

1.1. Аспирантура-илимий изилдөө иштерин пландоо жана өз алдынча жүргүзүү боюнча компетенцияларга, ошондой эле илимдин кандидатын изденип алууга жеке илимий-квалификациялык ишти (диссертацияны) даярдоого мүмкүндүк берүүчү терең теориялык билимге ээ болгон илимий-педагогикалык кадрларды жана илимий кадрларды даярдоонун негизги формасы болуп саналат.

1.2. Аспирантура ЖОЖдон кийинки кесиптик билим берүү тармагында адистерди даярдайт жана «Билим берүү жөнүндө», 2024-жылдын 4-июлундагы, № 358 жогорку окуу жайынан кийинки кесиптик билим берүү программалары боюнча илимий жана илимий-педагогикалык кадрларды даярдоо жөнүндө токтому, «Илим жөнүндө» Кыргыз Республикасынын Мыйзамын, «Мамлекеттик илимий-техникалык саясат жөнүндө», Кыргыз Республикасынын Жогорку аттестациялык комиссиясынын 2012-жылдын 22-августундагы № 578 «Окумуштуулук даражаларды ыйгаруу тартиби жөнүндө» жобосунун, жана ошондой эле Кыргыз Республикасынын Президентине караштуу Улуттук аттестациялык комиссиянын башка ченемдик укуктук актыларынын негизинде иш алып барат.

1.3. Жогорку окуу жайынын кесиптик адистештирилген медициналык билим берүү (ординатура, интернатура) кийин кесиптик билим берүү программалары боюнча илимий жана илимий-педагогикалык кадрларды даярдайт.

1.4. ЖАМУда аспирантура күндүзгү (3 жыл) жана сырттан окуу (4 жыл) формаларында ишке ашырылат.

1.5. Аспирантура бюджеттик негизде Кыргыз Республикасынын Билим берүү жана илим министрлиги тарабынан бөлүнгөн квотага ылайык Кыргыз Республикасынын Президентине караштуу Улуттук аттестациялык комиссиянын номенклатурасынын негизинде кабыл алуу жүргүзүлөт.

1.6. Аспирантуранын иш процессин көзөмөлдөө илимий иштер жана инновациялар боюнча проректору, илим бөлүмү жана ЖАМУнун ректору тарабынан жүргүзүлөт.

1.7. Аспирантурага кабыл алуу иштери аспирантура бөлүмүнүн башчысынын жетекчилигинде ишке ашырылат. Ал окуу процессинин жол-жоболорун сактоого, аспиранттарга жана талапкерлерге документтерди кабыл алуу жана

берүү, өздүк иштерди, экзамендик иш кагаздарын жана башка документтерди жүргүзүү үчүн жоопкерчилик тартат.

1.8. Аспиранттын илим изилдөө иштерин - Окумуштуулар кеңеши тарабынан бекитилген илимий жетекчи көзөмөлдөйт. Илимий жетекчи аспиранттын илимий өндүрүшүнүн жогорку сапатта жүрүшүнө жооп берет.

УАКнын чечими менен өзгөчө учурларда, аспиранттарды даярдоого илимий жетекчилик кылууга тиешелүү адистиктеги илимдин кандидаттары тартылышы мүмкүн.

1.10. Кээ бир адистиктердин кесилишинде илимий изилдөөлөрдү жүргүзгөн аспиранттарга эки илимий жетекчи же консультанты болууга уруксат берилет, алардын бири илимдин кандидаты болушу мүмкүн.

II. Илим бөлүмүнүн милдеттери жана функциялары

- кабыл алуу комиссиясын дайындоо жөнүндө буйруктарды жана нускамаларды өз убагында даярдайт;
- кирүү экзамендеринин процессин көзөмөлдөйт;
- аспирантурага кабыл алуу буйруктарын даярдайт;
- аспиранттардын илимий темаларын жана жетекчилерин бекитүү боюнча билдирүүнү даярдап, Окумуштуулар кеңешине бекитүүгө сунуш кылат;
- кандидаттык минимумдун дисциплиналары боюнча сабактарды уюштуруу;
- кандидаттык экзамендерди тапшыруу үчүн комиссияны дайындоо жөнүндө;
- кандидаттык экзамендерди кабыл алуу жөнүндө буйруктарды;
- окууну аяктагандыгы жөнүндө сертификаттарды;
- аспирантурада окуу мөөнөтү аяктаган аспиранттарды аспирантурадан чыгаруу жөнүндөгү буйруктарды кол койдурууга даярдайт;
- кирүү жана кандидаттык экзамендерди тапшыруу мөөнөтүнө көзөмөл кылат, экзамендердин протоколдорунун жана кандидаттык экзамендерди тапшыргандыгы тууралуу күбөлүктөрдүн туура таризделиши үчүн жооп берет.
- аспиранттардын жана илимдердин кандидаты деген илимий даражага кандидаттардын жеке окуу пландарына ылайык иштерин эсепке алууну жана көзөмөлдөөнү уюштурат.
- белгиленген формадагы кандидаттык экзаменди тапшыргандыгы жөнүндө күбөлүк берүүгө укуктуу (экзаменди тапшыруу протоколдорунун негизинде).
- Аспирантураны аяктагандыгы тууралуу сертификат даярдап берүүгө милдеттүү.

III. Аспирантурага кабыл алууну уюштуруу

3.1. ЖАМУда аспирантурага Кыргыз Республикасынын жарандары конкурстук негизде; ал эми башка мамлекеттердин жарандары Эл аралык

келишимдердин жана макулдашуулардын негизинде кабыл алынат. Ошондой эле чет өлкөлүк ишканалар, мекемелер, уюмдар жана жеке адамдар менен түз байланыш аркылуу кабыл алынат. Мурда аспирантуранын толук курсун бүтүргөн адамдар тапшыра алышпайт.

3.2. Аспирантурага кабыл алуу жыл сайын ректордун буйругу менен белгиленген мөөнөттө жүргүзүлөт. Илим бөлүмү кирүү экзамендери башталганга чейин бир айдан кечиктирбестен аспирантурага кабыл алуу боюнча конкурстун башталышы жөнүндө жалпыга маалымдоо каражаттарына кулактандырууларды жарыялайт.

3.3. Документтерди кабыл алуу үчүн аспирантурага талапкердин арызы төмөндөгү документтерди тиркөө менен ЖАМУнун ректоруна берилет:

- Ректордун наамына арыз;
- сүрөтү бар кадрларды эсепке алуу баракчасы;
- автобиография;
- иштеген жеринен маалымдама-сунуштама;
- эмгек китепчесинин көчүрмөсү;
- паспорттун көчүрмөсү;
- илимий жетекчинин макулдук каты;
- 3x4 өлчөмүндөгү 4 даана сүрөт;
- жогорку кесиптик билими жөнүндө мамлекеттик үлгүдөгү дипломдун жана анын тиркемесинин көчүрмөсү;

чет өлкөдө билим алган адамдар үчүн - тиешелүү дипломдун көчүрмөсү, ошондой эле Кыргыз Республикасынын Билим берүү жана илим министрлиги тарабынан берилген

- жогорку кесиптик билими жөнүндө дипломдун чет өлкөлүк билими жөнүндө документтеринин эквиваленттүүлүгү жөнүндө күбөлүктүн көчүрмөсү;
- кандидаттык экзамендерди тапшырган адамдар үчүн талап кылынган формадагы справка;
- чет өлкөдө кандидаттык экзамендерди тапшырган адамдар үчүн - Кыргыз Республикасынын Билим берүү жана илим министрлиги тарабынан берилген кандидаттык экзамендерди тапшыруу жөнүндө берилген документтин аныктыгы жөнүндө маалым кат жана жогорку окуу жайын бүтүргөндүгү тууралуу мамлекеттик үлгүдөгү диплом (чет өлкөдө билим алгандар үчүн диплом жана эквиваленттүүлүгү жөнүндө күбөлүктүн көчүрмөсү) аспирантурага тапшыргандар тарабынан жекече көрсөтүлөт.
- сунуш кылынган илимий жетекчи кол койгон реферат жана рефератка рецензия;
- жарыяланган илимий эмгектердин, докладдардын, ойлоп табуулардын жана илимий докладдардын тизмеси (эгерде бар болсо);

3.4. Аспирантурага кабыл алууну жүргүзүү үчүн ЖАМУнун ректорунун (ал жок учурда ректордун илимий иштер жана инновациялар боюнча проректору)

төрагалыгы алдында кабыл алуу комиссиясы түзүлөт. Кабыл алуу комиссиясынын мүчөлөрү жогорку квалификациялуу илимий, педагогикалык жана илимий кызматкерлердин ичинен дайындалат.

3.5. Кабыл алуу комиссиясы аспирантурага тапшырган талапкердин документтерин карап чыгат жана аны аспирантурага кирүү экзамендерине киргизүү жөнүндө чечим кабыл алат. Абитуриентти аспирантурага кирүү экзамендерине катыштыруу жөнүндө чечим аспирантурага талапкердин сунуш кылынган илимий жетекчиси менен аңгемелешүүсүнүн натыйжаларын эске алуу менен кабыл алуу комиссиясынын мүчөлөрүнүн көпчүлүк добушу менен кабыл алынат.

3.6. Аспирантурага кирүү экзамендерин ЖАМУнун ректору тарабынан дайындалган комиссиялар кабыл алат. Комиссиянын курамына экзамен өтүп жаткан адистик боюнча профессор же илимдин доктору кирет. Илимдин докторлору жок болгон учурда комиссиянын курамына илимдин кандидаттары, доценттер, ал эми чет тили боюнча илимий даражасы же илимий наамы жок, бирок тиешелүү тилде сүйлөгөн квалификациялуу окутуучулар киргизилиши мүмкүн.

3.7. Кирүү экзамендеринин натыйжалары боюнча кабыл алуу комиссиясы илимий жана илимий-педагогикалык ишке даяр болгондорду конкурстук негизде кабыл алууну камсыз кылуу менен ар бир талапкер боюнча чечим кабыл алат.

3.8. Кируу экзамендеринин жыйынтыгы боюнча аспирантурага кабыл алуу жөнүндө ректордун буйругу чыгарылат. Аспирант менен ЖОЖдон кийинки кесиптик билим берүү тармагында билим берүү кызматын көрсөтүү жөнүндө келишим түзүлөт.

IV. Аспирантурага кирүү экзамендери

4.1. Аспирантурага бардык абитуриенттер жогорку кесиптик билим берүүнүн мамлекеттик билим берүү стандарттарына ылайык конкурстук кирүү экзамендерин тапшырышат:

- а) атайын дисциплина боюнча, учурдагы программанын чегинде;
- б) философиядан;
- в) мамлекеттик тилден;
- в) чет тилден.

4.2. Кирүү экзамендерин кайра тапшырууга жол берилбейт. Аспирантурага тапшырган кирүү экзамендери бир календардык жыл бою жарактуу.

4.3. Аспирантурага киргенге чейин андидаттык экзамендерди жарым-жартылай же толук тапшырган адамдар тийиштүү кирүү экзамендеринен бошотулат.

V. Аспирантурадагы окуу процесси

5.1. Жалпы талаптар

5.1.1. Аспирантурада окуу учурунда аспирант төмөнкүлөргө милдеттүү:

- жекече планды толук аткарууга;
- Илимдин тарыхы жана философиясы, мамлекеттик жана чет тилдер, атайын дисциплиналар боюнча кандидаттык экзамендерди тапшырууга;
- Окууну аяктап жатып, диссертациясын бүтүрүп, тиешелүү корутунду алуу үчүн кафедрага (лабораторияга) тапшырат.

5.1.2. Аспиранттын жеке планы жана диссертациянын темасы илимий жетекчи тарабынан бекитилет жана илимий катчынын сунушу боюнча аспирантурага кабыл алынгандан кийин үч айдан кечиктирбестен ОКнин отурумунда каралып, жактырылгандан кийин, ректор тарабынан бекитилет. Аспиранттын жеке планын аткаруусу илимий жетекчи тарабынан көзөмөлдөнөт.

5.1.3. Аспирантура бөлүмү тарабынан бекитилген жекече планда жана кандидаттык экзамендердин графигинде каралган мөөнөттө кандидаттык экзамендерди тапшырат.

5.1.4. Аспирант дайыма кафедра тарабынан аттестациядан өтүп турат. Жеке планды белгиленген мөөнөттө аткарбаган аспирант ректордун буйругу менен аспирантурадан чыгарылат.

5.2. Күндүзгү бөлүмдүн аспирантынын милдеттери.

Күндүзгү формада окуган аспиранттар төмөнкүлөргө милдеттүү:

5.2.1. Окууга кабыл алуу учурунда кабыл алуу комиссиясына негизги иштеген жеринен эмгек китепчесинин копиясын тапшырууга;

5.2.2. Диссертациянын үстүндө аспирантурага кирген учурдан тартып тиешелүү бөлүмдө (лабораторияда) иштөөгө, илимий жетекчисинин же кафедранын (лабораториянын) башчысынын көрсөтмөсү боюнча анын ишине катышууга;

5.2.3. График боюнча кандидаттык экзамендерди жана факультативдик дисциплиналарды тапшырууга даярдануу үчүн сабактарга катышууга;

5.2.4. Жылына бир жолу Илимий техникалык кеңештин отурумунда аткарылган иштер жөнүндө отчет берип, белгиленген мөөнөттө тиешелүү документтерди илимий бөлүмгө тапшырууга;

5.2.5. Аспиранттын жеке окуу планын толугу менен ишке ашырууга;

5.2.6. Окуу учурунда жогорку окуу жайынан кийинки билим берүүнүн мамлекеттик билим берүү стандарттарынын программаларына ылайык илимдин тарыхы жана философиясы, чет тили, мамлекеттик тил жана атайын дисциплина боюнча кандидаттык экзамендерди тапшырууга;

5.2.7. Диссертация боюнча ишти бүтүрүү, анын ичинде алдын ала экспертиза жүргүзүү жана тиешелүү корутунду алууга милдеттүү.

5.2.8. Аспирант бул талаптарды аткарбаган учурда, аспирантура бөлүмүнүн, кафедранын (лабораториянын) сунушу боюнча университеттин ректорунун буйругу менен аспирантурадан чыгарылат.

VI. Кандидаттык экзамендер

6.1. Кандидаттык экзамендер илимий жана илимий-педагогикалык кадрларды аттестациялоонун ажырагыс бөлүгү болуп саналат, ал академиялык даражага талапкердин кесиптик билиминин тереңдигин жана өз алдынча илимий-изилдөө иштерине даярдыгынын деңгээлин аныктоого мүмкүндүк берет. Илимдердин кандидаты илимий даражасын ыйгаруу үчүн кандидаттык экзамендерди тапшыруу милдеттүү болуп саналат.

6.2. Атайын дисциплина боюнча кандидаттык экзамен алдыңкы окуу жана илимий мекемелер, уюмдар тарабынан иштелип чыккан жана Кыргыз Республикасынын Билим берүү жана илим министрлиги тарабынан бекитилген типтүү программа (адистик боюнча минимум) боюнча кабыл алынат.

6.3. Философия боюнча кандидаттык экзамендерди тапшыруу боюнча комиссиянын составына философия илимдеринин докторлору кирет жана анын курамына тарых, экономика, саясий жана социология илимдеринин докторлору кириши мүмкүн.

6.4. Философия боюнча кандидаттык экзамендер Кыргыз Республикасынын Билим берүү жана илим министрлиги тарабынан иштелип чыккан жана бекитилген программалар боюнча кабыл алынат.

6.5. Чет тилин кабыл алуу боюнча комиссиянын курамына илимий даражасы же илимий наамы жок, бирок тиешелүү тилде сүйлөгөн квалификациялуу мугалимдер кире алат.

6.6. Талапкерлерден кандидаттык экзамен тапшыруу алуу боюнча комиссия ректордун буйругу менен түзүлөт.

6.7. Кандидаттык экзамендерди кабыл алуу белгиленген мөөнөттө жүргүзүлөт.

6.8. Кандидаттык экзамендерди тапшырууну каалагандар экзамендерге кирүү үчүн ректордун наамына арыз беришет.

6.9. Талапкерлер комиссияга экзамендерин билеттер боюнча тапшырат. Ар бир суроого жоопторун жазуу түрүндө, мөөр басылган баракка жазып тапшырууга милдеттүү.

6.10. Илимий даражага ээ болуу үчүн экзамен тапшырып жаткан ар бир талапкер үчүн экзамендин суроолору жазылган кандидаттык экзамендин протоколу толтурулат.

6.11. Кандидаттык экзаменди тапшыруу протоколдоруна алардын илимий даражасы, илимий наамы, ээлеген кызматы жана илимий кызматкерлердин номенклатурасы боюнча адистиги көрсөтүлүп, экзаменге катышкан комиссиянын мүчөлөрү кол коюшат.

6.12. Эгерде аспирант жүйөлүү себеп менен экзаменге келбей калгандыгын аныктай алса, ага ректор тарабынан учурдагы сессияда кандидаттык экзамен тапшырууга уруксат берилиши мүмкүн.

6.13. Убагында кандидаттык экзаменди тапшыра албай калган аспирантка - жылдын ичинде экзаменди кайра тапшырууга жол берилбейт.

6.14. Окумуштуу даражага талапкер - сынак комиссиясынын чечими менен макул эместиги жөнүндө ЖАМУнун ректоруна он күндүк мөөнөттө арыз бере алат.

VII. Аспирантураны аяктоо

Аспирантурадан чыгаруу

7.1. Жогорку окуу жайынан кийинки билим берүүнүн билим берүү программалары боюнча окууну аяктаган адамдарга мамлекеттик документтер: аспирантураны аяктагандыгы жөнүндө сертификат жана кандидаттык экзамендерди тапшыргандыгы жөнүндө күбөлүк берилет.

7.2. Аспирант аспирантурадан чыгарылышы мүмкүн:

- өз каалоосу менен;
- отчетун жана жекече иш планын аткарбаган учурда;
- илимдин тарыхы жана философиясы, чет тили жана мамлекеттик тил же атайын дисциплина боюнча кандидаттык экзамендерден канааттандыралык эмес баа алганда.

7.3. Окуудан чыгаруу ИТКнын илимий катчысынын жана илим бөлүмүнүн башчысы менен макулдашылган сунушу жана Илимий иштер жана инновациялар боюнча проректорунун макулдугу боюнча ректордун буйругу менен таризделет.